

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Θέμα: Μεταφορές ευαλίστων προςώνων σε δομές της Ενδοχώρας

Αξιότιμες/οι κυρίες/κύριοι,

Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, εξετάζει την αναφορά (αρ.375171) που υπέβαλαν οι δικηγόροι Παπαχρήστου Αθηνά, Γκανέτσου Μαρία Ανδριάννα, Δοκανάρη Δήμητρα και Γιακκούπη Αλεξία-Μαρία, ως δικηγόροι των Οργανώσεων “I Have rights”, “Médecins sans frontières France”, “Avocats sans Frontiers France”, “ΜΕΤΑδραση – Δράση για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη” και της δικηγόρου Ναταλίας Ανδρουλάκη. Οι δικηγόροι παραπονούνται γιατί εξυπηρετούμενοί τους αιτούντες διεθνή προστασία με διαγνωσμένες σοβαρές ασθένειες ζήτησαν την μεταφορά τους σε Δομές στην ενδοχώρα, ωστόσο αυτό δεν κατέστη εφικτό ή κατέστη εφικτό μόνο με δικά τους έξοδα.

Ιστορικό

Σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην αναφορά, πρόκειται για αιτούντες άσυλο που εισήλθαν στην Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή Σάμου την περίοδο μεταξύ Νοεμβρίου 2024 και Φεβρουαρίου 2025 και οι περισσότεροι υπάγονται στην κατηγορία των ευάλωτων προςώνων λόγω αναπηρίας ή/και ανάγκης ιατρικής περίθαλψης. Η μεταφορά στις κατάλληλες δομές της ενδοχώρας είναι κρίσιμη για την καλή πορεία της υγείας τους και για την διαβίωσή τους σε συνθήκες αντίστοιχες της ευαλωτότητάς τους. Σημειώνεται ότι στην ΚΕΔ Σάμου υπάρχει μόνο ένας γιατρός, ο οποίος είναι αρμόδιος για όλους τους διαμένοντες, δεν υπάρχει μόνιμος ψυχολόγος από τον Μάρτιο του 2025, ενώ το Νοσοκομείο της Σάμου δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες που προκύπτουν από τις σοβαρές ασθένειες που φέρουν τα ευάλωτα αυτά πρόσωπα.

Οι εξυπηρετούμενοι των αναφερόμενων υπέβαλαν, καθένας ξεχωριστά, κάποιοι μάλιστα αρκετές φορές, αίτημα μεταφοράς προς τις δομές της ενδοχώρας, χωρίς να έχουν ανταπόκριση. Αναφέρεται ότι οι αρμόδιες αρχές δηλώνουν προφορικά την παύση των οργανωμένων μεταφορών,



χωρίς κάποιο χρονοδιάγραμμα επανεκκίνησης ή κριτήρια προτεραιοποίησης. Μάλιστα, όπως προκύπτει από τα στοιχεία ης αναφοράς, οι ενδιαφερόμενοι ευάλωτοι αιτούντες μπορούν να αιτηθούν την μεταφορά τους σε Δομή στην ενδοχώρα, μόνο εφόσον είναι διατεθειμένοι να «καλύψουν» οι ίδιοι το κόστος της μετακίνησής τους. Διαφορετικά, πρέπει να περιμένουν τον προγραμματισμό οργανωμένης μεταφοράς, που ωστόσο καθυστερεί επί πολλούς μήνες. Μάλιστα, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην αναφορά, δεν έχει γίνει καμία οργανωμένη μετακίνηση στην ενδοχώρα από την 28.2.2025 (εξαιρουμένης της μεταφοράς ασυνόδευτων ανηλίκων).

Σημειωτέον ότι πρόκειται για άτομα ασθενή, χωρίς οικονομικούς πόρους, συχνά χωρίς τραπεζικό λογαριασμό ή πρόσβαση σε εργασία και οι μετακινήσεις από νησιά, όπως η Σάμος προς την ενδοχώρα απαιτούν υψηλό κόστος ακτοπλοϊκών και οδικών εισιτηρίων. Κάποιοι από αυτούς, ωστόσο, κατόρθωσαν, είτε μόνοι τους είτε με την οικονομική βοήθεια από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις να φύγουν από την ΚΕΔ Σάμου. Όσοι εξ αυτών παραμένουν στην ΚΕΔ, παρά την αναγνώριση της πλειοψηφίας τους ως ευάλωτα πρόσωπα, την ιατρική τεκμηρίωση και την άρση του γεωγραφικού περιορισμού, δεν έχουν λάβει καμία ενημέρωση για το πότε θα μετακινηθούν.

Παρατηρήσεις

Στην Οδηγία 2013/33/ΕΕ, το άρθρο 17 (παρ.1 και παρ.3) επιβάλλει την προσαρμογή των υλικών συνθηκών υποδοχής στις ειδικές ανάγκες των ευάλωτων, με στόχο την προστασία της υγείας και την εξασφάλιση της επιβίωσης. Το άρθρο 19 θεσπίζει την υποχρέωση παροχής ιατρικής και ψυχολογικής υποστήριξης και κατάλληλων υπηρεσιών ψυχικής υγείας, ενώ το άρθρο 22 προβλέπει την εξατομικευμένη αξιολόγηση ευαλωτότητας και την υποχρέωση λήψης όλων των αναγκαίων υποστηρικτικών μέτρων. Ο νόμος 4939/2022, στο άρθρο 43 προβλέπει ότι ο Διοικητής της Περιφερειακής Υπηρεσίας της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης με απόφασή του δύναται να παραπέμπει τα ευάλωτα πρόσωπα σε Περιφερειακή Υπηρεσία της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης στην ενδοχώρα ή να ορίζει την παραμονή σε άλλες κατάλληλες δομές, για τη συνέχιση και την ολοκλήρωση της διαδικασίας υποδοχής και ταυτοποίησης, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη την αρχή της οικογενειακής ενότητας και το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Επίσης, προβλέπεται (αρ.44) ότι η διοίκηση έχει υποχρέωση καθ' όλη τη διάρκεια των διαδικασιών υποδοχής να μεριμνά ώστε οι ωφελούμενοι αλλοδαποί να τελούν υπό αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης, να λαμβάνουν υγειονομική περίθαλψη, θεραπευτική αγωγή ή/και ψυχοκοινωνική στήριξη. Τέλος, επιβάλλεται η έγκαιρη αναγνώριση και ειδική μεταχείριση (παροχή κατάλληλης στέγασης και υποστηρικτικών υπηρεσιών) ατόμων με σοβαρές αναπηρίες (αρ.39 και 60).

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει δεχθεί αρκετές αναφορές για τις ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες διαβίωσης στην ΚΕΔ Σάμου, συνδεδεμένες κατεξοχήν με τον μεγάλο αριθμό του πληθυσμού που η Δομή καλείται να υποδέχεται τα τελευταία δύο έτη. Ως αποτέλεσμα, οι ειδικές συνθήκες υποδοχής που δικαιούνται τα ευάλωτα πρόσωπα δεν δύνανται να διασφαλιστούν κατά τη διαμονή τους στη Δομή αυτή.

Επομένως, καθίσταται επιτακτική η μεταφορά των προσώπων που πάσχουν από σοβαρές ασθένειες ή έχουν άλλα χαρακτηριστικά ευαλωτότητας σε Δομές στην ενδοχώρα, προκειμένου να μπορούν να απολαύσουν των ειδικών και αξιοπρεπών συνθηκών υποδοχής, και να λάβουν την



υγειονομική περίθαλψη, την αγωγή και την ψυχοκοινωνική στήριξη που οφείλει να τους παρέχει το ελληνικό κράτος, σύμφωνα με τη νομοθεσία.

Αυτή η υποχρέωση δεν εκπληρώνεται σε συνθήκες παύσης οργανωμένων μεταφορών προς την ενδοχώρα. Εξάλλου, δεν αποτελεί λύση η κάλυψη των εξόδων μεταφοράς με ίδιο κόστος. Πρώτον, διότι είναι ευάλωτα πρόσωπα, πρόκειται για μετακίνηση με ακτοπλοϊκά μέσα και για μεγάλη απόσταση, ενώ υπάρχουν καθυστερήσεις στην καταβολή του οικονομικού βοηθήματος. Δεύτερον, και κυρίως, διότι υφίσταται κρατική υποχρέωση παροχής των κατάλληλων συνθηκών υποδοχής. Μια διοικητική πρακτική που ουσιαστικά «αναγκάζει» τον ευάλωτο ωφελούμενο να διασφαλίσει με ίδια μέσα την πρόσβαση στις συνθήκες αυτές, συνιστά αθέμιτη μετάθεση της οικείας κρατικής ευθύνης, η οποία πηγάζει από την ευρωπαϊκή και την εθνική νομοθεσία.

Κατόπιν των ανωτέρω, παρακαλούμε για τις απόψεις σας για τα διαλαμβανόμενα στην αναφορά και την ενημέρωσή μας για το εάν πραγματοποιούνται οργανωμένες μεταφορές ευαλτώντων προσώπων σε Δομές της ενδοχώρας ή εάν επίκειται να υλοποιηθούν αυτές το επόμενο χρονικό διάστημα, δεδομένου του υπερπληθυσμού και των συνθηκών διαβίωσης στις Δομές στα νησιά.

Αναμένοντας την απάντησή σας, ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία και είμαστε στη διάθεσή σας για διευκρινίσεις.

Με εκτίμηση,

[Redacted signature block]